

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

Професор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Іваницьок С. В. *С. Іваницьок*
Протокол № 2 від «17» жовтня 2018 р.

№88817102018

ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

Теорія соціальної роботи

(назва дисципліни)

підготовки

магістр

(назва освітнього ступеня)

спеціальності

231 Соціальна робота

(шифр і назва спеціальності)

освітньої програми (спеціалізації)

Соціальна робота

(шифр і назва освітньої програми)

Луцьк – 2018

Програма навчальної дисципліни «Теорія соціальної роботи» підготовки магістра, галузі знань «23 Соціальна робота», спеціальності «231 Соціальна робота», за освітньою програмою «Соціальна робота», 18.09.2018 р. – 17 с.

Розробник: Лякішева А.В., професор кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи, доктор педагогічних наук;
Сидорук І.І., доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи, кандидат педагогічних наук.

Рецензент: Смолюк І.О., професор кафедри педагогіки, доктор педагогічних наук

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

протокол №2 від 18.09.2018 р.

Завідувач кафедри: _____
 (підпис) (Гусак П. М.)
(прізвище, ініціали)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією педагогічного факультету

протокол № 2 від 18.09. 2018 р.

Голова науково-методичної комісії факультету _____
 (підпис) (Антонюк В. З.)
(прізвище, ініціали)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1.1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни		
			Денна	Заочна
Денна форма навчання	23 Соціальна робота, 231 Соціальна робота, Соціальна робота.	Вибіркова		
Кількість годин/150, 5		Рік навчання	5	6
		Семестр	9	11
		Лекції	28	10
ІНДЗ: €		Практичні (семінарські) Лабораторні _____ год.	26	14
		Самостійна робота Індивідуальні _____ год	86	108
		Консультації	10	14
		Форма контролю:	екзамен	екзамен

АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Програма навчального курсу «Теорія соціальної роботи» складена відповідно до навчального плану підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти. Навчальний курс спрямований на ознайомлення з теоретичними аспектами теорій соціальної роботи та формування у студентів знань про особливості соціальних явищ, процесів, станів та діяльності людини.

Вивчення навчального курсу «Теорія соціальної роботи» сприятиме підвищенню рівня професійної компетентності майбутніх соціальних працівників, їх готовності кваліфіковано і майстерно виконувати свої професійні обов'язки, забезпечить оволодіння сукупністю сформованих у процесі пізнавальної, практичної діяльності уявлень, концепцій, понять, які відображають закони, закономірності, принципи, тенденції розвитку соціальної роботи, обґрунтовують моделі практики і техніки втручання у професійній діяльності.

Метою викладання навчальної дисципліни «Теорія соціальної роботи» є засвоєння студентами теоретико-методологічних засад з основ соціальної роботи як теорії, практики, навчальної дисципліни та професійної діяльності, в обґрунтуванні соціальної роботи з різними об'єктами та соціальної роботи в різних соціальних інституціях.

Завданнями курсу є: оволодіння студентами знаннями щодо особливостей здійснення практичної соціальної роботи, знаннями системного підходу, соціолого-орієнтованих, психолого-орієнтованих, комплексних моделей соціальної роботи, навичок їх практичного застосування у конкретних ситуаціях залежно від розв'язуваної проблеми.

Студенти оволодіють такими компетенціями:

- **загальними:** абстрактно мислити, аналізувати, застосовувати знання у практичних ситуаціях; розуміти предметну область та професійну діяльність; виявляти, ставити та вирішувати проблеми; демонструвати навички міжособистісної взаємодії; мотивувати людей та рухатися до спільної мети; здатність діяти на основі етичних міркувань, соціально

відповідально і свідомо, знати особливості методів індивідуальної, групової соціальної роботи та роботи в громаді.

- **фаховими:** аналізувати психічні властивості, станів і процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади; попереджувати соціальні ризики, складні життєві обставини, запобігати та вирішувати соціальні конфлікти, застосовувати базові теорії соціальної роботи у практичній діяльності, планувати та працювати з різними соціальними агенціями, диференціювати зміст діяльності відповідно до різних об'єктів, суб'єктів та напрямів соціальної роботи.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структура навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання представляється у вигляді таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Лек.	Прак т.
		Денна форма		Заочна форма	
Змістовий модуль І. Соціальна робота як теорія, практика та навчальна дисципліна					
Тема 1. Історія розвитку теорій соціальної роботи	4	2	2	-	-
Тема 2. Теоретичні основи соціальної роботи	4/4	2	2	2	2
Тема 3. Тезаурус соціальної роботи	4	2	2	-	-
Тема 4. Парадигми та теорії соціальної роботи	4/4	4		2	2
Тема 5. Психологічні та соціологічні теорії соціальної роботи	4/2	2	2	-	2
Тема 6. Комплексні теорії соціальної роботи	4/4	2	2	2	2
Разом за модулем 1	24/14	14	10	6	8
Змістовий модуль 2. Соціальна робота як професійна діяльність					
Тема 7. Сутність та структура соціальної роботи як професійної діяльності	4/2	2	2	2	-
Тема 8. Характеристика методів індивідуальної соціальної роботи	4/2	2	2	-	2
Тема 9. Характеристика методів групової соціальної роботи	4/2	2	2	-	2
Тема 10. Характеристика методів роботи в громаді	4	2	2	-	-
Тема 11. Сім'я, яка опинилась у складних життєвих обставинах	4/2	2	2	2	-
Тема 12. Діти та молодь, як об'єкти соціальної роботи	4/2	2	2	-	2
Тема 13. Соціальна робота неурядових організацій	4	2	2	-	-
Разом за модулем 3	28/10	14	14	4	6

Всього годин:	54/24	28	26	10	14
---------------	-------	----	----	----	----

3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗМІСТОВИХ МОДУЛІВ

Змістовий модуль I. Соціальна робота як теорія, практика та навчальна дисципліна

Тема 1. Історія розвитку соціальної роботи

Історичні передумови розвитку теорій соціальної роботи. Розвиток теорії соціального виховання. Фемінізм та його вплив на розвиток соціальної роботи. Історичні етапи розвитку соціальної роботи в Україні. Становлення соціальної роботи в Україні.

Основні поняття теми: соціальна робота, волонтерство, філантропія.

План практичних занять до теми 1

1. Історичні передумови розвитку теорій соціальної роботи
2. Розвиток теорії соціального виховання
3. Історичні етапи розвитку соціальної роботи в Україні.
4. Фемінізм та його вплив на розвиток соціальної роботи
5. Становлення соціальної роботи в Україні.

Індивідуальні завдання для самостійної роботи: підготувати 15 тестових завдань до лекції № 1.

Література для вивчення теми: 2, 8, 33, 42, 70.

Тема 2. Теоретичні основи соціальної роботи

Взаємозв'язок соціальної політики і соціальної роботи. Сутність поняття «соціальна робота». Предмет та завдання соціальної роботи. Змістова характеристика соціальної роботи. Закономірності, функції соціальної роботи. Принципи соціальної роботи. Соціальна робота в системі наук. Соціальна робота як вид професійної діяльності. Зміст соціальної роботи як навчальної дисципліни.

Основні поняття теми: соціальна робота, соціальний працівник, соціальна політика предмет, завдання, функція, закономірність, принцип.

План практичних занять до теми 2

1. Сутність, зміст, предмет та завдання соціальної роботи.
2. Функції та принципи соціальної роботи.
3. Закономірності соціальної роботи
4. Соціальна робота в системі наук.
5. Соціальна робота як суспільний феномен і вид соціальної діяльності.
6. Зміст соціальної роботи як навчальної дисципліни

Індивідуальні завдання для самостійної роботи: підготувати повідомлення на тему «Соціальна робота в системі наук»

Література для вивчення теми: 2, 11, 19, 24, 40.

Тема 3. Тезаурус соціальної роботи

Поняття тезаурусу соціальної роботи. Запозичені поняття та категорії соціальної роботи. Групи понять і категорій соціальної роботи. Характеристика специфічних понять і категорій соціальної роботи. Зміст загальних понять і категорій соціальної роботи.

Основні поняття теми: понятійний апарат, явище, поняття, термін, термінологія, категорія, група понять і категорій соціальної роботи, соціум, соціальне середовище, соціальні відносини, соціалізація, соціальне виховання, соціальна активність, соціальна діяльність, соціальна реабілітація, соціальна адаптація, соціальний захист, соціальний інститут, соціальне інспектування, соціальна діагностика, соціальний педагог, соціальний

працівник, соціальне обслуговування, соціальна профілактика, соціальне страхування, соціальний супровід, добродійність, волонтерський рух.

План практичних занять до теми 3

- 1.Поняття тезаурусу соціальної роботи.
- 2.Групи понять і категорій соціальної роботи.
- 3.Запозичені поняття та категорії соціальної роботи.
- 4.Зміст загальних понять і категорій соціальної роботи.
- 5.Характеристика специфічних понять і категорій соціальної

Індивідуальні завдання для самостійної роботи: скласти власні визначення понять: соціалізація, соціальне виховання, соціальна активність, соціальна реабілітація, соціальна адаптація, соціальний захист, соціальна політика.

Література для вивчення теми: 1, 8, 21, 24, 52, 73.

Тема4. Парадигми та теорії соціальної роботи

Соціальна робота як парадигмальна теорія і практика. Класифікація теорій соціальної роботи за спорідненістю із соціально-гуманітарними науками: психологічні теорії соціальної роботи, соціологічні теорії соціальної роботи, комплексні (біопсихосоціальні) теорії соціальної роботи. Взаємозв'язок теорії і практики соціальної роботи.

Основні поняття теми: теорія соціальної роботи, психологічні теорії соціальної роботи, соціологічні теорії соціальної роботи, комплексні (біопсихосоціальні) теорії соціальної роботи, практика соціальної роботи.

План практичних занять до теми 4

- 1.Соціальна робота як парадигмальна теорія і практика.
- 3.Класифікація теорій соціальної роботи за спорідненістю із соціально-гуманітарними науками: психологічні теорії соціальної роботи, соціологічні теорії соціальної роботи, комплексні (біопсихосоціальні) теорії соціальної роботи.
- 4.Взаємозв'язок теорії і практики соціальної роботи.

Індивідуальні завдання для самостійної роботи: запишіть приклади застосування теорій соціальної роботи за спорідненістю із соціально-гуманітарними на основі досвіду.

Література для вивчення теми: 8, 24, 32, 37, 53.

Тема 5. Психологічні та соціологічні теорії соціальної роботи

Психодинамічна теорія соціальної роботи. Напрями розвитку сучасного психоаналізу. Техніки психодинамічної теорії. Біхевіористські і когнітивні теорії соціальної роботи. Гуманістично-екзистенційна теорія соціальної роботи. Системна теорія соціальної роботи. Екологічна теорія соціальної роботи. Використання у соціальній роботі теорії ролей. Соціально-радикальна теорія соціальної роботи.

Основні поняття теми: психодинамічна теорія соціальної роботи, фрустрація, перенесення, контрперенесення, інтерпретація, біхевіористська теорія соціальної роботи, когнітивна теорія соціальної роботи, когнітивно-біхевіористська теорія соціальної роботи, гуманістична теорія соціальної роботи, екзистенційна теорія соціальної роботи, системна теорія соціальної роботи, екологічна теорія соціальної роботи, ролі, соціально-радикальна теорія соціальної роботи.

План практичних занять до теми 5

- 1.Напрями розвитку сучасного психоаналізу.
- 2.Техніки психодинамічної теорії.
3. Психодинамічна теорія соціальної роботи.
- 4.Системна теорія соціальної роботи.

5. Екологічна теорія соціальної роботи.
6. Теорії ролей у соціальній роботі.
7. Соціально-радикальна теорія соціальної роботи.
8. Біхевіористські і когнітивні теорії соціальної роботи.
9. Гуманістично-екзистенційна теорія соціальної роботи.

Індивідуальні завдання для самостійної роботи: підготувати 20 тестових завдань до лекції № 5.

Література для вивчення теми: 8, 32, 53, 59.

Тема 6. Комплексні теорії соціальної роботи

Кризове втручання. Методи кризового втручання. Зосереджена на завданні теорія соціальної роботи. Положення теоретичної основи кризового втручання. Етапи діяльності відповідно до зосередженої на завданні теорії соціальної роботи. Сімейна терапія. Напрями сімейної терапії. Психосоціальна терапія. Соціально-педагогічна теорія соціальної роботи. Компоненти соціально-педагогічної теорії соціальної роботи.

Основні поняття теми: криза, кризове консультування, інтенсивний догляд (опіка), зосереджена на завданні теорія соціальної роботи, сімейна терапія, психосоціальна терапія, соціально-педагогічна теорія соціальної роботи, соціалізація, ре соціалізація.

План практичних занять до теми 6

1. Кризове втручання.
2. Положення теоретичної основи кризового втручання.
3. Методи кризового втручання.
4. Зосереджена на завданні теорія соціальної роботи. Етапи діяльності відповідно до зосередженої на завданні теорії соціальної роботи.
5. Сімейна терапія. Напрями сімейної терапії.
6. Психосоціальна терапія.
7. Соціально-педагогічна теорія соціальної роботи. Компоненти соціально-педагогічної теорії соціальної роботи.

Індивідуальні завдання для самостійної роботи: підготувати повідомлення на тему: «Місце та роль сімейної терапії в соціальній роботі»

Література для вивчення теми: 18, 37, 53, 59, 73.

Змістовий модуль 2. Соціальна робота як професійна діяльність

Тема 7. Сутність та структура соціальної роботи як професійної діяльності

Сутність понять «об'єкт», «суб'єкт», «клієнт». Суб'єкти соціальної роботи. Рівні соціальної роботи. Характеристика категорій клієнтів соціальної роботи. Структура соціальної роботи. Класифікація суб'єктів соціальної роботи. Основні напрями, функції, ресурси та ресурсне забезпечення соціальної роботи.

Основні поняття теми: об'єкт, суб'єкт, напрями соціальної роботи, функції, ресурс, ресурсне забезпечення.

План практичних занять до теми 7

1. Сутність понять «об'єкт», «суб'єкт», «клієнт».
2. Характеристика категорій клієнтів соціальної роботи.
3. Структура соціальної роботи.
4. Класифікація суб'єктів соціальної роботи.
5. Рівні соціальної роботи.
6. Основні напрями, ресурси та ресурсне забезпечення соціальної роботи.

Індивідуальні завдання для самостійної роботи: скласти бібліографію до даної теми.

Література для вивчення теми: 8, 11, 19, 24, 40.

Тема 8. Характеристика методів індивідуальної соціальної роботи

Ведення випадку в соціальній роботі. Процес ведення випадку. Первинне оцінювання і складання плану догляду. Реалізація плану втручання і оцінювання його результатів. Ведення професійних записів. Індивідуальне консультування в соціальній роботі. Специфіка консультування у соціальній роботі. Соціально-психологічне консультування у соціальній роботі. Телефонне консультування в соціальній роботі. Представництво інтересів клієнта в соціальній роботі. Особливості представництва інтересів. Різновиди і стратегії представництва інтересів. Процес індивідуального представництва інтересів. Безпосереднє професійне представництво. Вулична соціальна робота. Призначення вуличної соціальної роботи.

Основні поняття теми: ведення випадку (робота з випадками), консультування у соціальній роботі, соціально-психологічне консультування у соціальній роботі (каунселінг), телефон довіри, представництво (адвокатування) у соціальній роботі, вулична соціальна робота.

План практичних занять до теми 8

1. Ведення випадку в соціальній роботі.
2. Індивідуальне консультування в соціальній роботі.
3. Соціально-психологічне консультування у соціальній роботі.
4. Телефонне консультування в соціальній роботі..
5. Процес індивідуального представництва інтересів. Безпосереднє професійне представництво.
6. Вулична соціальна робота. Призначення вуличної соціальної роботи.

Індивідуальні завдання для самостійної роботи: скласти бібліографію до даної теми.

Література для вивчення теми: 3, 4, 13, 31, 36.

Тема 9. Характеристика методів групової соціальної роботи

Класифікація груп і групові процеси. Різновиди груп у соціальній роботі. Групові процеси і явища. Терапевтичні ефекти групи і групової соціальної роботи. Організація і підготовка групової соціальної роботи. Переговори і узгодження діяльності. Проведення групових занять і зустрічей. Завершення і оцінювання групової соціальної роботи. Проведення тренінгів у соціальній роботі. Суть і призначення тренінгової роботи. Методи і стилі навчання. Особливості соціально-психологічних тренінгів. Навчальні тренінги для соціальних працівників. Самокерована соціальна робота. Особливості груп самопомоги. Організація самокерованої групової соціальної роботи. Форми роботи у групах самопомоги.

Основні поняття теми: група, групова динаміка, тренінг, соціально- психологічний тренінг, групи самопомоги (взаємодопомоги).

План практичних занять до теми 9

1. Класифікація груп і групові процеси. Різновиди груп у соціальній роботі.
2. Терапевтичні ефекти групи і групової соціальної роботи.
3. Організація і підготовка групової соціальної роботи. Переговори і узгодження діяльності.
4. Проведення групових занять і зустрічей.
5. Завершення і оцінювання групової соціальної роботи.
6. Проведення тренінгів у соціальній роботі. Особливості соціально-психологічних тренінгів. Навчальні тренінги для соціальних працівників.

Індивідуальні завдання для самостійної роботи: підготувати та продемонструвати відеоролики групової терапії та індивідуальної терапії

Література для вивчення теми: 4, 13, 20, 34, 55.

Тема 10. Характеристика методів роботи в громаді

Сутність і типологія громад. Структура громади. Ключові характеристики роботи в громаді. Методи і моделі роботи в громаді. Робота з розвитку громад. Особливості розвитку громади. Робота з групами і коаліціями в громаді. Залучення учасників громади до процесу прийняття рішень. Догляд у громаді. Значення догляду у громаді. Принципи догляду у громаді. Організація догляду у громаді. Колективне представництво інтересів у громаді. Стратегія колективного представництва. Лобювання інтересів у соціальній роботі і його різновиди. Проведення масових акцій у громаді. Проведення інформаційних кампаній у громаді.

Основні поняття теми: громада, розвиток громади, коаліція, залучення громадян, колективне представництво, кампанія з представництва інтересів, лобювання у соціальній роботі, масові акції, інформаційні кампанії.

План практичних занять до теми 10

1. Сутність і типологія громад. Структура громади. Ключові характеристики роботи в громаді.
2. Методи і моделі роботи в громаді.
3. Особливості розвитку громади. Залучення учасників громади до процесу прийняття рішень.
4. Колективне представництво інтересів у громаді. Стратегія колективного представництва.
6. Проведення масових акцій у громаді. Проведення інформаційних кампаній у громаді.

Індивідуальні завдання для самостійної роботи: повідомлення на тему: «Яким має бути колективне представництво інтересів громади, щоб досягнути мети»

Література для вивчення теми: 3, 4, 13, 20, 31, 36, 43, 55.

Тема 11. Сім'я, яка опинилась у складних життєвих обставинах

Визначення понять «сім'я», «складні життєві обставини», «сім'я, яка опинилась в складних життєвих обставинах». Форми соціальної роботи з сім'ями. Класифікація сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах. Соціальні послуги, що надаються сім'ям, які опинилися у складних життєвих обставинах та їх спрямованість. Технологія надання соціальних послуг сім'ї. Порядок взаємодії суб'єктів соціальної роботи із сім'ями

Основні поняття теми: сім'я, складні життєві обставини, сім'я, яка опинилась в складних життєвих обставинах, соціальні послуги, соціально-побутові, соціально-економічні, соціально-психологічні, соціально-педагогічні, соціально-медичні, інформаційні послуги, послуги з працевлаштування, послуги з професійної реабілітації осіб з обмеженими фізичними можливостями.

План практичних занять до теми 11

1. Визначення понять «сім'я», «складні життєві обставини», «сім'я, яка опинилась в складних життєвих обставинах».
2. Класифікація сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах.
3. Соціальні послуги, що надаються сім'ям, які опинилися у складних життєвих обставинах та їх спрямованість.
4. Форми соціальної роботи з сім'ями.
5. Технологія надання соціальних послуг сім'ї.
6. Порядок взаємодії суб'єктів соціальної роботи із сім'ями.

Індивідуальні завдання для самостійної роботи: опрацювати та схематично відобразити «Класифікацію сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах».

Література для вивчення теми: 11, 27, 28, 34, 50.

Тема 12. Діти та молодь як об'єкти соціальної роботи

Сутнісна характеристика поняття «дитина», «діти». Конвенція про права дитини, або «Дитячий закон». Характеристика категорій дітей «групи ризику». Сутність поняття «молодь». Особливості вікової групи. Принципи та завдання реалізації соціальної роботи з молоддю. Основні напрямки роботи соціальних працівників з молоддю. Методи соціальної роботи з молоддю.

Основні поняття теми: діти, дитина, групи ризику, діти «групи ризику», соціальне сирітство, діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, діти вулиці, діти девіантної поведінки, діти, які мають функціональні обмеження, обдаровані діти, молодь, соціальна профілактика, соціальне обслуговування, соціальні послуги, соціальна допомога, соціальний супровід, соціальна реабілітація.

План практичних занять до теми 12

1. Сутнісна характеристика поняття «дитина», «діти».
2. Конвенція про права дитини.
3. Характеристика категорій дітей «групи ризику».
4. Сутність поняття «молодь». Особливості вікової групи.
5. Принципи та завдання реалізації соціальної роботи з молоддю.
6. Основні напрямки роботи соціальних працівників з молоддю та методи соціальної роботи з молоддю.

Індивідуальні завдання для самостійної роботи: підготувати тезаурус, щодо понять «молодь», «групи ризику», «соціальна допомога», «соціальне сирітство». повідомлення на тему: «Місце та роль соціальної терапії в соціальній роботі».

Література для вивчення теми: 17, 19, 20, 41, 44, 46, 61, 71

Тема 13. Соціальна робота неурядових організацій

Роль неурядових організацій у вирішенні соціальних проблем сімей, дітей, та молоді. Типові функції, основні види діяльності, спектр послуг неурядових організацій. Групи сервісних неурядових організацій, які працюють в інтересах дітей та молоді та напрями їх діяльності. Дитячі та молодіжні громадські організації як ефективний фактор соціалізації особистості. Співпраця неурядових організацій з державними організаціями щодо надання соціальних послуг різним категоріям клієнтів.

Основні поняття теми: громадські організації, благодійні фонди, спілки (асоціації).

План практичних занять до теми 13

1. Роль неурядових організацій у вирішенні соціальних проблем сімей, дітей, та молоді.
2. Типові функції, основні види діяльності, спектр послуг неурядових організацій.
3. Дитячі та молодіжні громадські організації як ефективний фактор соціалізації особистості.
4. Групи сервісних неурядових організацій, які працюють в інтересах дітей та молоді
5. Співпраця неурядових організацій з державними організаціями щодо надання соціальних послуг різним категоріям клієнтів.

Індивідуальні завдання для самостійної роботи: підготувати перелік неурядових організацій які працюють з молоддю та дітьми у вашому місті.

Література для вивчення теми: 21, 22, 39, 67.

Індивідуальне науково-дослідне завдання **(реферативне повідомлення)**

1. Історичні передумови розвитку теорій соціальної роботи
2. Історичні етапи розвитку соціальної роботи в Україні.
3. Фемінізм та його вплив на розвиток соціальної роботи.
4. Становлення соціальної роботи в Україні.
5. Сутність, зміст, предмет та завдання соціальної роботи.
6. Функції та принципи соціальної роботи.
7. Соціальна робота в системі наук.
8. Соціальна робота як суспільний феномен і вид соціальної діяльності.
9. Соціальна робота як парадигмальна теорія і практика.
10. Класифікація теорій соціальної роботи за спорідненістю із соціально-гуманітарними науками...
11. Взаємозв'язок теорії і практики соціальної роботи.
12. Психодинамічна теорія соціальної роботи.
13. Напрями розвитку сучасного психоаналізу.
14. Біхевіористські і когнітивні теорії соціальної роботи.
15. Гуманістично-екзистенційна теорія соціальної роботи.
16. Системна теорія соціальної роботи.
17. Екологічна теорія соціальної роботи.
18. Теорії ролей у соціальній роботі.
19. Соціально-радикальна теорія соціальної роботи.
20. Кризове втручання. Положення теоретичної основи кризового втручання.
21. Зосереджена на завданні теорія соціальної роботи.
22. Соціально-педагогічна теорія соціальної роботи. Компоненти соціально-педагогічної теорії соціальної роботи.

Питання для самоконтролю до модуля

1. Сутність понять «об'єкт», «суб'єкт», «клієнт».
2. Характеристика категорій клієнтів соціальної роботи.
3. Суб'єкти соціальної роботи.
4. Структура соціальної роботи.
5. Класифікація суб'єктів соціальної роботи.
6. Основні напрями, функції, ресурси та ресурсне забезпечення соціальної роботи.
7. Складові професії «соціальна робота»
8. Психодинамічна теорія соціальної роботи.
9. Напрями розвитку сучасного психоаналізу.
10. Техніки психодинамічної теорії.
11. Біхевіористські і когнітивні теорії соціальної роботи.
12. Гуманістично-екзистенційна теорія соціальної роботи.
13. Положення теоретичної основи кризового втручання.
14. Методи кризового втручання.
15. Зосереджена на завданні теорія соціальної роботи.

16. Етапи діяльності відповідно до зосередженої на завданні теорії соціальної роботи.
17. Соціальна робота у закладах та у громаді
18. Історія соціальної роботи в Україні
19. Біхевіоральна та когнітивна концепції у соціальній роботі.
20. Психодинамічна концепція соціальної роботи.
21. Гуманістичний підхід у соціальній роботі.
22. Системна та екологічна моделі у соціальній роботі.
23. Орієнтована на завдання модель.
24. Соціальна робота з конкретними групами клієнтів
25. Роль неурядових організацій у вирішенні соціальних проблем сімей, дітей, та молоді.
26. Типові функції, основні види діяльності неурядових організацій.
27. Дитячі та молодіжні громадські організації як ефективний фактор соціалізації особистості.
28. Сутнісна характеристика поняття «дитина», «діти».
29. Конвенція про права дитини.
30. Сутність поняття “молодь”.

4. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Форми оцінювання: усне опитування у вигляді мультимедійного представлення розроблених по темах проектів, модульна контрольна робота, підсумковий тест.

Таблиця 4.1

Розподіл балів для денної та заочної форм навчання

Поточний контроль (макс = 40 балів)													Модуль й контроль (макс = 60 балів)	Заг. к-ть балів	
Змістовий модуль 1										Модуль 2		Модуль 3		100	
Денна форма навчання															
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	ІНДЗ		КМР
2,5	2,5	3	2,5	2,5	2,5	2,5	3	2,5	2,5	2,5	3	2,5	6	60	
Заочна форма навчання															
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	ІНДЗ	КМР	100
	4		5	4	5		4	4			4		10	60	

Шкала оцінювання

Таблиця 4.2

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) / А. Й. Капська, О. В. Безпалько, Р. Х. Вайнола. - К., 2002.
2. Актуальні проблеми теорії і практики соціальної роботи на межі тисячоліть: Монографія – К.: УДЦССМ, 2001. – 344 с. // Соціальна робота. Книга 1.
3. Батиргарєєва В.С., Дубович О.В. Зарубіжна практика боротьби з явищем бездомності та злочинами, що вчиняються особами без визначеного місця проживання / В.С. Батиргарєєва, О.В. Дубович // Вісник кримінологічної асоціації України – 2015. – № 1(9). – С. 26–38.
4. Безпалько О.В. Соціальна робота в громаді: Навч. посіб. для студ. вузів / О.В.Безпалько. – К.: Центр навч. літератури, 2005. – 176с.
5. Безрук Т. Об'єднання територіальних громад: розгляд складних ситуацій / Т.Безрук // Довідник кадровика. – 2015. - №11. - С. 22-25
6. Блинова О.Є. Соціально-психологічна адаптація вимушених мігрантів: підходи і проблеми вивчення феномену акультурації / О.Є. Блинова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Психологічні науки. – 2016. – Вип. 3. – т. 1. – С. 111–117.
7. Бондарець Б. Молодь як об'єкт і суб'єкт соціокультурних процесів у сучасному українському суспільстві: аксіологічний аспект / Бондарець Б. Б. // Наукові праці. Соціологія. – 2013. – Вип. 213. – Т. 225. – С. 31–34.
8. Борисова Ю. В. Посібник до вивчення дисципліни «Теорія соціальної роботи». – Д.: РВВ ДНУ, 2015. – 24 с.
9. Вадзюк О. В. Соціальна робота з клієнтом // Соціальна робота в Україні: теорія і практика: посібник для підвищення кваліфікації працівників центрів соц. служб для молоді. - 3-я ч. / За заг. ред. А. Я.Ходорчук. - К.: ДУССМ, 2002.
10. Вашека Т. В. Рання діагностика та профілактика суїцидальної поведінки у підлітковому віці / Т. В. Вашека // Практична психологія та соціальна робота. – 2006. – № 6. – С. 64-66.
11. Взаємозв'язок соціальної політики і соціальної роботи // Соціальна робота: технологічний аспект: Навчальний посібник / За ред. проф. А. Й. Капської. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – С. 8 – 14.
12. Вишневський С. Ф. Теоретичні проблеми визначення поняття функцій органів самоорганізації населення / С.Ф.Вишневський // Часопис Київського університету права. - 2014. - №2. - С.93-97
13. Групові та індивідуальні методи соціальної роботи // Соціальна робота: Хрестоматія. - К.: ДЦССМ, 2001. - С. 295.

14. Групові феномени у корекційному контексті / І. Бех // Рідна школа. – 2014. - № 8/9. – С. 3-8
15. Давидюк О. Ефективність соціальних технологій / О. Давидюк // Вісник Пенсійного фонду України. - 2011. - № 3. - С. 26-27.
16. Дичаківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник / І. М. Дичаківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
17. Д'ячкова Т. В. Важкі діти – наслідок кризового стану сім'ї / Т. В. Д'ячкова, Т. В. Вечерок. // Збірник наукових праць. Педагогічні науки. – Херсон : Айлант. – Вип. 1 / редкол.: В. В. Кузьменко (відп. ред.) та ін. - 1998. - С. 113-118.
18. Заболотна Н. Арт-терапія у психологічному супроводі дітей, що зазнали насильства / Наталія Заболотна // Дитинство без насилля: суспільство, школа і сім'я на захисті прав дітей : збірник матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., 29–30 квіт. 2014 р. / ТНПУ ; [за заг. ред. О. Кікінежді]. – Тернопіль : [Стереарт], 2014. – С. 538–540. – Бібліогр. в кінці ст
19. Заверико Н. В. Компоненти системи соціально-педагогічної підтримки дитини / Н. В. Заверико // Теорія та практика підготовки соціальних педагогів та психологів у ВНЗ: досвід, проблеми та перспективи: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 17-19 травня 2007 р. - Запоріжжя: ЗНУ. - С. 29-31.
20. Зайцевська Т. Ю. Вулична робота з дітьми вулиці // Соціальна робота: теорія, досвід, перспективи: Матеріали доповідей та повідомлень Міжнародної науково-практичної конференції / За ред. І.В. Козубовської, І. І. Міговича.- Ужгород, 1999.- Ч. 1.- С. 262-267.
21. Закон України "Про соціальну роботу з дітьми та молоддю" (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., N 42, ст. 213; 2005 р., N 10, ст. 191; 2006 р., N 12, ст. 104).
22. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні». Ст. 1. Визначення термінів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2998-12>
23. Закон України «Про соціальні послуги» : за станом на 1 січ. 2004р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – Київ : Парлам. вид-во, 2004
24. Закономірності та принципи соціальної роботи//Соціальна робота в Україні: навч. посіб. // І. Д. Зверева, О. В. Безпалько, С. Я. Харченко та ін.: за заг. ред.: І. Д. Зверевої, Г. М. Лактіонової. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – С. 41 – 55.
25. Іванова І. Б. Соціально-психологічні проблеми дітей-інвалідів. - К., 2000.
26. Ізард, К. Когнітивні теорії емоцій і особистості / К. Ізард. - М.: Флогістон, 1980. - С.42-45.
27. Карпенко, О. Сімейні форми утримання та виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування: проблеми правового регулювання / О. Карпенко // Право України. – 2001. – № 3 – С. 79 – 81.
28. Конвенція ООН про права дитини (Конвенція ратифікована Постановою ВР №789-ХІІ (789-12) від 27 лютого 1991 р.
29. Кулик В. Г. Діти з труднощами у навчанні / В. Г. Кулик // Збірник наукових праць. Педагогічні науки. – Херсон : Айлант. – Вип. 20, ч. 1 / редкол.: Є. С. Барбіна (відп. ред.) та ін. – 2001. – С. 237-241.
30. Левшунова, Наталя. Методи превентивного виховання [Текст] / Н. Левшунова // Психолог. - 2010. - № 26. - С. 26-31.
31. Лиска О. Форми діяльності територіальної громади /О.Лиска//Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України.-2008.-№1-С.132-139.
32. Лукашевич М. П., Мигович І. І. Теорія і методи соціальної роботи: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2002. – 136 с. – Бібліогр.: с. 129-134.
33. Медушевський, О.М. Теорія і методологія когнітивної історії / О.М. Медушевський. - М.: РГТУ, 2008. - 358 с.

34. Методи групової соціально-педагогічної роботи з жінками, постраждалими від насильства в сім'ї / С. В. Тунтуєва // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. - 2014. - № 5(1). - С. 122-128
35. Місецька А. Діти "групи ризику". Шляхи індивідуального підходу / А. Місецька // Психолог. Сер. Шкільний світ. – 2011. – № 35/36. – С. 36-40.
36. Молодь і дозвілля: теорія, методика і практика роботи з підлітками та молоддю за місцем проживання // О. В. Беспалько, А. Й. Капська, В. Т. Куєвда, К. В. Щербакова. - Редкол.: А. Й. Капська (голова) та ін.- Вип.1.- К.: А. Л. Д., 1994.- 125 с.
37. Мушкевич М.І. Основи психотерапії: навч. посіб. / М.І. Мушкевич, С.Є. Чагарна. – 3-є вид. – Луцьк: Вежа-Друк, 2017. – 420 с.
38. Обґрунтування напрямів та прогнозування обсягів соціальних інвестицій у розвиток соціальної сфери територіальної громади / О. Ю. Ємельянов, Н. Я. Яневич // Моделювання регіональної економіки. - 2013. - № 2. - С. 348-361
39. Олійник Я.Б. Формування спроможних територіальних громад в Україні: переваги, ризику, загрози / Я.Б.Олійник, П.О.Остапенко //Український географічний журнал. – 2016. -№4. – С. 37-43
40. П.Д. Павленок. Теорія, історія та методика соціальної роботи / / Навчальний посібник. М. Видавничо-торгова корпорація «Дашков і К». 2007. – 186с.
41. Паскаль О. Технологічні аспекти підготовки соціальних педагогів до роботи з дітьми груп ризику / О. Паскаль. // Збірник наукових праць. Педагогічні науки. – Вип. 19 / редкол.: Є. С. Барбіна (відп. ред.) та ін. – Херсон : Олді-плюс, 2001. – С. 51-57.
42. Пейн, М. Сучасна теорія соціальної роботи [Текст] / М. Пейн. – К.: Вид-во Фонду НОУ ХАУ, 2000. – 456 с.
43. Пірен М.І. Просвітницька робота в територіальній громаді в умовах інформаційного суспільства – базова основа формування психології державного народу /М.І. Пірен // Вісник Національної академії держ.управління при Президентові України. – 2018.- №2. –С.16-21
44. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: закон України 13 січня 2005 р. № 2342-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 6. – Ст. 147.
45. Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей: закон України від 2 червня 2005 р. № 2623 // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 26. – Ст. 354.
46. Про охорону дитинства: закон України від 26 квітня 2001 р. № 2402 // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 30. – Ст. 142.
47. Про соціальну роботу з дітьми та молоддю: закон України від 21 червня 2001 р. № 2558 // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 42. – Ст. 213.
48. Радіч О. Послуги соціальної підтримки в умовах децентралізації влади / О.Радіч // Місцеве самоврядування. – 2018. -№2. – С.69-73
49. Розвиток особистості у різних умовах соціалізації: монографія / ред.: Л.О. Калмикова, Г.О. Хомич. – Київ: Слово, 2016. – 472 с.
50. Сидоркіна М.Ю. Творча взаємодія як засіб гармонізації сімейних стосунків: метод. рек. / М.Ю. Сидоркіна. – Кіровоград: Імекс ЛТД, 2013. – 82 с.
51. Сімейно орієнтована соціальна робота: практичні аспекти / ред. В.О. Кузьмінський, ред. С.С. Лукашов. – К.: Молодь, 2010. – 128 с.
52. Словник – довідник для соціальних педагогів та працівників / За заг. Ред. А. Й. Капської. – К., 2000
53. Солсо, Роберт Л. Когнітивна психологія / Роберт Л. Солсо. - СПб.: Пітер, 2006. - 589 с.
54. Соціальна робота в Україні: Навч. посіб. / І. Д. Зверева, О. В. Беспалько, С. Я. Марченко та ін.; Заг. Ред.: І. Д. Звереві, Г. М. Лактіонової. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 256 с.

55. Соціальна робота в Україні: Теорія і практика / Науково-методичний журнал. – 2003. № 2,3
56. Соціальна робота як правозахисна професія: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 29 квіт. 2015 р. / Нац. акад. пед. наук України; уклад.: Тимчук Л., Андрійчук С. ; редкол.: Зварич І. М. та ін. - Чернівці : Рута, 2015. - 191 с.
57. Соціальна робота: навчальний посібник / Соціальна робота. Книга II. - К.: ДЦССМ, 2002.
58. Сутнісні характеристики та класифікація соціальних груп: референтна група: види та функції / Т. М. Кузьменко // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. - 2013. - Вип. 18. - С. 64-77
59. Сучасне психологічне консультування та психотерапія: дискурс соціального конструкціонізму та інтеракційний контекст / В. О. Климчук // Практична психологія та соціальна робота. – 2013. - № 2. – С. 63-68
60. Сушик Н.С. Основи соціалізації особистості: навч.-метод.посіб. / Н.С. Сушик. – Луцьк: Вежа-Друк, 2014. – 186 с.
61. Талан М. "Особливі" діти в школах і вузах / М. Талан // Соціальний захист. – 2008. – № 11. – С. 14-15.
62. Тараненко Р. К. Особливості реабілітації дітей-інвалідів / Р. К. Тараненко // Логопед. – 2012. – № 1. – С. 32-34.
63. Тараруєва М. Соціальна криза життя / М. Тараруєва // Молодь, освіта, наука, культура і національна самосвідомість в умовах європейської інтеграції: Зб. матеріалів XII Всеукраїнської наук.-практ. конф. (13-15 трав 2009р.): у 2 –х т. Т. 1 (II) / ред. І.І. Тимошенко. – К.: Вид-во Європейського ун-ту, 2009. – С. 185–190.
64. Теорія і методи соціальної роботи: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича. – К.: Академвидав, 2005. – 328 с.
65. Теорія і методологія соціальної роботи: Учеб. посіб. для вузів. / Под ред. С.І. Григор'єва. М.: Наука, 1994.- 36с.
66. Технології соціально-педагогічної роботи: навч.посібник /за заг.ред.проф. А. Й. Капської. – К., 2000.
67. Типи недержавних молодіжних об'єднань / А. О. Кирилова // Держава та регіони. Серія. Право. – 2012. - № 3. – С. 123-127
68. Титаренко О.М. Поняття та сутність духовно ціннісного розвитку територіальних громад у сільській місцевості / О.М. Титаренко // Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України. – 2018.№1. – С. 150-166
69. Тюптя Л. Т. Соціальна робота (теорія і практика) : навч. посіб. / Л. Т. Тюптя, І. Є. Іванова— К. : ВМУРОЛ "Україна", 2004. – С. 220 – 227.
70. Тюптя Л. Т., Іванова І. Б. Соціальна робота: теорія і практика: Навч. посіб. – 2.ге вид. перероб. і доп. – К.: Знання, 2018. – 574 с.
71. Холодецька Н. Робота з дітьми групи ризику / Н. Холодецька // Соціальний педагог. Шкільний світ. – 2010. – № 5. – С. 27-56.
72. Хьелл, Л. Теорії особистості. Основні положення, дослідження і застосування / Л. Хьелл, Д. Зіглер. - СПб.: Пітер, 2003. - 608 с.
73. Шапар, В. Б. Словник практичного психолога / В.Б. Шапар. - М.: АСТ, 2004. - 800 с. Шевчук М.В., Савчук П.О. Проблеми молоді в сучасному суспільстві // Актуальні питання культурології. – 2006. – С. 52–54.

ЗРАЗОК ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. До групи комплексних моделей соціальної роботи не належить модель:
2. Стигма – це: ...
3. Метою практичної соціальної роботи є.....
4. Психодіаліз Фрейда є основою моделі соціальної роботи:
5. Які межі молодіжного віку в Україні?
6. Конвенція про права дитини – це...
7. Згідно з Конвенцією в квітні 2001 в Україні прийнято:
8. . . . це метод допомоги, у межах якого фахівець аналізує потреби клієнта, а потім організовує, координує, домагається надання, відслідковує отримання й оцінює ефективність наданих послуг, що мають покращити якість життя конкретного клієнта.
9. Телефонне консультування як метод соціальної роботи зародилося у:
10. Індивідуальне представництво у соціальній роботі – це....
11. Згідно з міжнародним та українським законодавством невід’ємними (від народження) вважаються такі права дитини:
12. Ідеї соціально-радикальної моделі походять від таких ідеологічних течій:
1) лєнінізму; 2) фємінізму; 3) сексизму; 4) марксизму; 5) модернізму.
13. В теорії ролей вчені виокремлюють такі групи ролей:
14. Найбільш ефективними техніками психологічної моделі соціальної роботи є такі:
15. У процесі адаптації до соціального середовища у межах когнітивної концепції виділяють три етапи:
16. Особливістю дітей «групи ризику» є:
17. Визначають такі психотехнічні аспекти телефонного консультування:
18. Які українські дослідники визначають молодь як «соціальну спільноту, що посідає певне місце в соціальній структурі суспільства й набуває соціального статусу в різноманітних соціальних структурах»?
19. Суб'єктами соціальної роботи є:
20. Соціальна робота може і повинна здійснюватись на різних рівнях:
21. Базовою категорією соціально-педагогічної теорії є:
22. «Ситуація або подія, коли людина стикається з перешкодою на шляху здійснення важливих життєвих цілей, і цю перешкоду неможна подолати деякий час за допомогою узвичаєних методів розв’язання проблем - це
23. Виділяють два підходи до втручання у кризу:
24. Комплекс заходів, спрямований на відновлення соціального статусу особистості, втрачених чи несформованих соціальних навичок, переорієнтацією соціальних та референтних орієнтацій девіантів за рахунок включення їх в нові, позитивно орієнтовані відносини та види діяльності – це...
25. Сукупність сформованих у процесі пізнавальної, практичної діяльності уявлень, концепцій, понять, які відображають закони, закономірності, принципи, тенденції розвитку соціальної роботи, обґрунтовують моделі практики і техніки втручання – це:
26. Психологічні моделі соціальної роботи – це:
27. Теоретичні моделі, які вибудовуються на ідеї допомоги клієнтові шляхом оптимізації його зусиль щодо використання особистісних і соціальних ресурсів для впливу на несприятливу ситуацію його життя - це група моделей
28. Модель зосереджена на завданні -...
29. Теорія ролей належить до групи ... моделей соціальної роботи:
30. Теоретичні моделі соціальної роботи за спорідненістю із соціально-гуманітарними науками поділяються на: